

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania E.T.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Poznaniu
o wysokość emerytury,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 15 stycznia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Poznaniu z dnia 6 maja 2024 r., sygn. akt III AUa 1616/21,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Poznaniu na rzecz E.T. kwotę 270,00 (dwieście siedemdziesiąt) złotych, wraz z ustawowymi odsetkami z art. 98 § 1¹ k.p.c. - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

DS

UZASADNIENIE

Decyzją z 5 lutego 2020 r. (znak: [...]) Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Poznaniu, przyznał E.T. emeryturę od 10 grudnia 2019 r., a jednocześnie odmówił jej przyznania rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, ponieważ ubezpieczona na dzień 31 grudnia 2008 r. nie posiadała co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w

szczególnym charakterze. Organ rentowy wskazał, że na 31 grudnia 2008 r. ubezpieczona posiadała jedynie 5 lat, 3 miesiące i 8 dni okresów ww. pracy, przypadających od 1 września 2003 r. do 15 października 2007 r., od 28 października 2007 r. do 2 stycznia 2008 r. i od 15 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. Organ rentowy nie uwzględnił natomiast okresów od 1 czerwca 1989 r. do 31 marca 1994 r. i od 1 kwietnia 1994 r. do 31 sierpnia 2003 r., ponieważ ubezpieczona była wówczas zatrudniona, jako pracownik odpowiednio w Izbie Skarbowej i w Urzędzie Kontroli Skarbowej.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 15 października 2021 r. (sygn. akt VII U 557/20), wydanym w sprawie E.T., z odwołania od decyzji Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Poznaniu, o wysokość emerytury - rekompensatę, zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującej E.T. prawo do rekompensaty, przewidzianej przepisami ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Po rozpoznaniu apelacji organu rentowego, Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 6 maja 2024 r. (sygn. akt III AUa 1616/21), oddalił apelację.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu do Sądu Najwyższego wywiódł organ rentowy, zaskarżając judykat w całości, zarzucając naruszeniu prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, tj. dokonaniu przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu wadliwej interpretacji art. 32 ust. 3 pkt. 1 i 2 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (w dalszej części pisma: ustawa o FUS), wskutek mylnego przyjęcia, że za pracowników organów kontroli państwowej, w rozumieniu tego przepisu, należy uznać pracowników urzędów kontroli skarbowej, wykonujących przed 1 września 2003 r. prace w ramach szczególnego nadzoru podatkowego. Efektem tej - zdaniem organu rentowego - nieprawidłowej wykładni jest uznanie, że odwołująca E.T. wykonywała prace w szczególnym charakterze w okresach od 1 czerwca 1989 r. do 31 marca 1994 r. oraz od 1 kwietnia 1994 r. do 31 sierpnia 2003 r., a w konsekwencji, niezasadne uznanie, że odwołująca legitymuje się co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnym charakterze i jest uprawniona do rekompensaty przewidzianej w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o

emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2023 r., poz. 164). Zdaniem organu rentowego prawidłowa wykładnia art. 32 ust. 3 pkt 2 ustawy o FUS w zw. z art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych prowadzi do konieczności przyjęcia, że odwołująca prawo do rekompensaty nie przysługuje.

Z uwagi na stawiany zarzut, organ rentowy wniosł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w całości i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania, wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych, o których zasądzenie organ rentowy wnosi, a ewentualnie, o przekazanie niniejszej skargi do rozpoznania powiększonemu składowi Sądu Najwyższego, celem podjęcia uchwały w trybie art. 398¹⁷ k.p.c.

Skarżący organ rentowy wniosł także o przyjęcie niniejszej skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., tj. w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości - dotyczy to wykładni art. 32 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w zw. z art. 22b ust. 8 ustawy z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej (Dz.U. z 2004 r., poz. 1641) oraz art. 99 ust. 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz.U. z 1016 r., poz. 1799).

W uzasadnieniu wniosku organ rentowy wskazał na wątpliwości, co do właściwej interpretacji tych przepisów i konieczności ustalenia, czy istotnie regulacje zawarte w art. 22b ust. 8 ustawy z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej oraz art. 99 ust. 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej, stanowiące o wliczaniu okresu stażu pracy w służbie cywilnej lub jednostkach organizacyjnych administracji celnej do okresu służby w Służbie Celnej, odnoszą się również do sfery uprawnień przewidzianych w przepisach o ubezpieczeniach społecznych. A w konsekwencji czy z przepisów tych należy wyprowadzać wniosek, że okresy pracy w administracji skarbowej wykonywanej przed 1 września 2003 r. winny zostać uznane za okresy pracy w szczególnym charakterze na podstawie art. 32 ust. 3 pkt 1 albo pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zasadne zdaniem organu rentowego wydaje się przyjęcie ścisłej wykładni art. 32 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którą wykonywanie przed 1 września 2003 r. pracy w ramach szczególnego nadzoru podatkowego, nie

wpisuje się w pojęcie administracji celnej funkcjonariusza celnego, o których mowa w art. 32 ust. 3 pkt 2 ustawy emerytalnej. Przeniesienie pracowników szczególnego nadzoru podatkowego, wraz z wykonywanymi zadaniami z Urzędów Kontroli Skarbowej do Izb i Urzędów Celnych, nastąpiło dopiero z dniem 1 września 2003 r. na mocy ustawy o utworzeniu Wojewódzkich Kolegiów Skarbowych (art. 24 tej ustawy), w której utworzono jednolitą umundurowaną Służbę Celną. Od tego dnia zadania szczególnego nadzoru podatkowego są realizowane w ramach administracji celnej. Wobec powyższego, dopiero od 1 września 2003 r. zainteresowane osoby, jako pracownicy organów administracji celnej stali się pracownikami wykonującymi prace w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej.

W odpowiedzi na wywiedzioną skargę kasacyjną, odwołująca wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w razie jej przyjęcia - oddalenie jej w całości oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego nie kwalifikuje się do przyjęcia i merytorycznego rozpoznania.

Należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia

prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania strona skarżąca wskazała, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości - dotyczy to wykładni art. 32 ust. 3 pkt. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 22 b ust. 8 ustawy z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej oraz art. 99 ust. 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej. Należy więc przypomnieć, że odwołanie się do potrzeby wykładni przepisów prawnych, budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni, albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie, w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, Legalis nr 127030; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, Legalis nr 2701754 i z 9 września 2022 r., I CSK 1494/22, Legalis nr 2741242). Stronę skarżącą obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności, uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112 i z 29 września 2022 r. I CSK 3496/22, Legalis nr 2790349).

Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Strona skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zdołała jednak wykazać, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z przepisem prawnym, który nie doczekał się wykładni lub wywołuje rzeczywiste wątpliwości w orzecznictwie. Dla spełnienia przywołanej przez stronę skarżącą przesłanki przedsądu niewystarczające jest wskazanie, że „treść i znaczenie tych przepisów nie zostały dotychczas dostatecznie wyjaśnione w orzecznictwie” – nie oznacza to bowiem, że przywoływane przepisy budzą rzeczywiście wątpliwości interpretacyjne.

Podnieść także należy, na co słusznie zwrócił uwagę pełnomocnik ubezpieczonej w odpowiedzi na skargę kasacyjną, że ustawodawca konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy więc odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy, w ramach przedsądu, bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna

być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, że takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego uzasadnia art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., w kwocie ustalonej na podstawie § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1935), a w zakresie odsetek art. 98 § 1¹ k.p.c.

DS.

[a.ł.]